

Şehirde Bayram

İbrahim YASAK

Baba Bayramın Mübarek Ola...

Her şey çok hızlı ilerliyor ve değişiyor.

Mekân, eşya ve teknoloji her gün daha ileriye gidiyor, bir aşama daha kaydediyor, övünüyoruz; daha da ileri gitmeli istiyoruz. İşlerimiz kolaylaşıyor, rahatlıyoruz, refahımız artıyor. Ama kendimizi kaptırdığımız makam, kariyer ve ekmek kaygısında, bir şeyi hızla kaybediyoruz. Yalnızlaşıyoruz. Tek başımıza kalıyoruz; koca koca odalarda, konforlu eşyalar arasında, sessiz, suskun ve yapayalnız...

Eşyayı kazanıp, yüreğimizi kaybetmek ve kaybedilmek kazanç olmasa gerek... Anlaşılmaz ve anlamsız olduğunu fark ediyoruz.

Kuşaklar birbirini anlamıyor ve anlamsız buluyor sanki...

Ne hazindir ki, bugün anlamayan ve anlamsız olduğunu sanan genç kuşaklar, yarınlarda kendileri de yeni kuşaklar tarafından anlaşılmayacak ve anlamsız bulunacaklar.

Ve bayramlar, bu yalnızlığın en acı ve en derinden hissedildiği fotoğraflarla dolu...

Bundan otuz kırk sene önceydi, 1970'lerin, 80'lerin sonlarına doğru... Anadolu kentlerinde, toplumun kendi dar sınırları içinde ama yüzyüze bir ilişki yaşandığı, dönemlerdi. Şehir dışında bulunan yakınlarla haberleşmenin mektuplarla olduğu, aynı şehir ya da mahalledekilerle özellikle uzun kış gecelerinde hep bir araya gelinip muhabbetlerin yapıldığı, TV'lerde dizilerin değil, acı tatlı hatıraların anlatıldığı misafirlikler vardı.

Çocuktuk henüz...

Evler bayrama hazırlanırdı günler öncesinden ve bir yoğun telaş başlardı, çocuk yüreklerimizi tarrifi imkânsız bir sevinç kaplardı. Yeni bayramlık elbiselerimizin alınacak olması heyecanlandırırdı bizleri...

Bayram kadar bayram hazırlığı da önemliydi o günlerde... Evin kadını kızı bir hafta öncesinden köşe bucak her yeri elden geçirir; çamaşırları yıkanır, kilimler, perdeler, örtüler silkelendir ve temizlenirdi; mutfaktaki tüm kap-kacak yeni baştan kumlanır, parlatılır ve raflardaki yerini alırdı. Yılların yorgunluğuyla çatlamış ve aşınmış olan ahşaptan yapılmış oda pencereleri, kapılar, sahanlıklar ve merdivenler bilekler yorulurcasına tahta fırçasıyla ovularak fırçalanır, gıcır gıcır parlatılırdı. Bayrama birkaç gün kala ise aşure, yaprak sarması ve tatlıdan oluşan bayram yemekleri tencere tencere pişirilir, bayramda gelecek misafirlerini beklerdi. Bayram boyunca yemek yapılmazdı. Ve imkânlar ölçüsünde yeni elbise ve ayakkabılar alınır, eski elbiseler, yıkanır, söküklere dikilir ve bayrama hazırlanırdı. Bayramlar ev ahalisine giyim eşyası alma dönemlerinden biriydi. Bir de düğünlerde ya da harman sonu kış mevsimine girerken elbise alınırıdı. Her akla geldiğinde elbise almak için ne ekonomik imkân vardı ve ne de özellikle yoksul aileler ihtiyaçları olsa da talep etmez, bayramı beklerlerdi.

Bayramlara hazırlık, bir bakıma yenilenme ve hayata yeniden baştan başlama heyecanıydı ve zamanıydı sanki...

Nişanlı kızlar için ayrı bir heyecan yaşanırıdı Kurban bayramlarında... Oğlanevi arifeden önce bir koç alır; koçu renk renk boyalarla süsler, sırtına kartondan yapılmış ve süs-

lenmiş bir semer koyup; kumaşlar, entariler, yazmalar, yelekler ve ziynet eşyası yerleştirirdi. Kız evine getirilen ve gelin kızın kurbanı olarak ertesi gün kesilecek olan kınalı koç, ev halkı ve mahalleden katılan genç kızlar ve yaşlı kadınlar eşliğinde koç ile birlikte sokakların arasından geçerek, Yukarı Tekke'nin yolunu tutardı. Hep birlikte önce Abdolvahabi Gazi hazretleri ziyaret edilir, sonra kız ve oğlan evinin geçmişlerinin mezarlarında fatihalar okunurdu. Arife günleri Abdolvahabi Gazi Türbesi önünde kurbanlık koçların arasında nişanlı ve genç kızların bayram heyecanı yaşanırıdı.

Ve bayram sabahları... Namaz sonrası ailenin en yaşlısının evinde bir araya gelinirdi. Amcalar, halalar, yengeler, yeğenler, torunlar bütün bir aile bir arada olurdu. Ailenin büyüklüğü ve kalabalığı, genci yaşlısı, kadını kızı keyifli ve neşeli bir bayram kahvaltısının ardından, en büyükten başlamak üzere el öpülür, hayır dua alınır ve herkes birbiriyle bayramlaşırıdı. Aileler büyüktü, kalabalıktı.

Bayram bir arada olmaktı, birlikte olmaktı bir bakıma...

Giderek içerisine sürüklendiğimiz hayat koşulları her birimizi bir tarafa savurdu şimdi... Şartlar müsait değil artık... Yıl boyu evin kadını ve erkeği çalışarak, hafta sonları ev işleriyle uğraşarak, akşamları dizi seyrederek, ne kendimize ne eşimize ve ne de çocuğumuza zaman ayırma fırsatımız olmuyor... Haliyle bayramlarda ya çalışarak geçiriliyor ya da yıl boyu yorgunluktan sıyrılıp bir nefes alabilmek için o kısacık bayram günlerini fırsat bilerek bir tatil köyünde dinlenmeye ayırıyoruz.

Telefonla veya kopyalanmış mesajlarla kutluyoruz büyüklerimizin bayramlarını... Ve artık büyüklerimiz de sitem etmiyor bu duruma. Yıllardır bayramlarda hep çalıştığımız için onlar da alıştılar. Sesimizi duymakla yetinmeye çalışıyorlar artık...

Ve çocukluğumuzun bayramlarında, arife ve bayram sabahlarında mahalleyi bir baştan bir başa kapı kapı gezerek memecim ve şeker toplardık ve bayramlarını kutlar, ellerini öperdik komşularımızın... Şimdi bir bayram sabahında bir çocuğun kapımıza gelmesini, zilin çalmasını memecim değilse de bir şeker istemesini boşa bekliyoruz hep... Sitelere ve apartmanlarda yaşadığımız için site görevlileri içeriye sokmuyor çocukları. Ve daha da önemlisi anne ve babalar da hiçbir şeylerini eksik etmedikleri evlerinin tek çocuklarını göndermiyorlar artık; çocukların kaçırılma korkusu da güven vermiyor aslında...

Eski bayram özelemleri değil bunlar, eskiye dönme ve eskiyi geri getirme arzusu hiç değil...

Sadece bir bayram sabahı çocuklarımızla ve büyüklerimizle bir arada olma özlemi belki... İssiz oda köşelerinde, pencere önlerinde dudaklarımızda mırıldandığımız türkülerimiz gibi yani... *"Aşağıdan gelir omuz omuza/ Çiğdemde karışmış güle nergise/ Benden selam edin o vefasız/ Baba bayramın mübarek ola..."*

Bir vefa beklentisi yani...

Dünde yaşamak değil, bugün yanımızda olması, yanında olmamız aslında... Dokunmak... Sarılmak... Koklamak, arzusu...

Yine de, bayramlarımızın bayram tadıyla olması dileğiyle...